

00/15

Hospodaření státních podniků

Kontrolní akce byla zařazena do plánu kontrolní činnosti Nejvyššího kontrolního úřadu na rok 2000 pod číslem 00/15. Kontrolní akci řídil a kontrolní závěr vypracoval člen NKÚ MVDr. Rudolf Němeček.

Cílem kontroly bylo prověřit hospodaření s majetkem státu a s prostředky státního rozpočtu u státních podniků, jejichž zakladatelem je Ministerstvo zemědělství.

Kontrolu provedly v období od dubna do října 2000 skupiny kontrolujících NKÚ z odboru životního prostředí a zemědělství – oddělení zemědělství a z územních odborů střední Čechy – územní oddělení Kutná Hora, severozápadní Čechy, západní Čechy, severovýchodní Čechy – územní oddělení Pardubice, jižní Morava – územní oddělení Třebíč a severní Morava.

Kontrolováno bylo období od roku 1997 do roku 2000, v případě věcných souvislostí i období předcházející.

Kontrolovanými osobami byly:

Ministerstvo zemědělství (dále jen „MZe“),
Agropodnik Brno, s. p. Brno, Údolní 11, okres Brno-město (dále jen „Agropodnik Brno“),
Jihomoravské pekárny, státní podnik, Brno, Běhounská 10 (dále jen „JM pekárny Brno“),
Mrazírny Chomutov, státní podnik, Chomutov, Tolstého 21 (dále jen „Mrazírny Chomutov“),
Opravný zemědělský stroj Dašice, státní podnik v likvidaci, Dašice v Čechách, okres Pardubice (dále jen „OZS Dašice“),
OSEVA, semenářský statek Havlíčkův Brod, státní podnik, Havlíčkův Brod, Smetanovo nám. 279 (dále jen „Oseva H. Brod“),
P – PROJEKT, státní podnik, Havířov (dále jen „P – Projekt Havířov“),
Pražské pekárny a mlýny, státní podnik, Praha 9-Vyšochaň, Ke Klíčovu (dále jen „Pražské pekárny“),
Rybena Tachov, státní podnik v likvidaci, Tachov, Americká 281 (dále jen „Rybena Tachov“),
SELGEN – Oseva Praha, státní podnik v likvidaci, Praha 7, Jankovcova č. 18 (dále jen „Selgen Praha“),
Státní statek Čáslav, Čáslav, Nad Rezkovcem 1114, okres Kutná Hora (dále jen „Statek Čáslav“),
Státní statek Křimice, státní podnik, Křimice (dále jen „Statek Křimice“),
Státní statek Smiřice státní podnik, Smiřice, okr. Hradec Králové (dále jen „Statek Smiřice“),
Statek Chlumec, státní podnik, Ústí nad Labem, Masarykova 19/275 (dále jen „Statek Chlumec“),
Zemědělský podnik Rázová, státní podnik, Bruntál, Revoluční 18 (dále jen „ZP Rázová“).

Námítky proti kontrolnímu protokolu, které podaly MZe, Oseva H. Brod a Statek Křimice, byly vypořádány vedoucími skupin kontrolujících rozhodnutími o námitkách.

Odvolání proti rozhodnutí o námitkách, která podaly MZe a Statek Křimice, byla vypořádána usneseními senátu NKÚ.

Senát NKÚ (ve složení: MVDr. Rudolf Němeček – předseda, JUDr. Jiří Drábek, Ing. Jiří Kalivoda, Ing. Zdeněk Rodr, Ing. Zdeněk Smělík a Ing. Ladislav Zeman – členové) na svém zasedání dne 13. března 2001

schválil usnesením č. 00/15/13
kontrolní závěr v tomto znění:

I. Úvod

Při privatizaci majetku státu podle zákona č. 92/1991 Sb., o podmínkách převodu majetku státu na jiné osoby, ve znění zákona č. 92/1992 Sb., zbyla řada státních podniků, které nejsou schopny financovat svou činnost (tzv. zbytkové podniky). Důvodem pro jejich dočasnou existenci byly mj. nedořešené restituční nároky, nutnost zachovat státní podnik po dobu, během níž byla prováděna účetní závěrka ke dni převodu majetku na Fond národního majetku ČR (dále jen „FNM“), resp. ke dni zrušení státního podniku bez likvidace.

Vláda schválila svým usnesením ze dne 25. listopadu 1992 č. 658 „Postup řešení finančních a personálních problémů státních podniků, které je nezbytně nutné v procesu privatizace dočasně zachovat z důvodů nedořešených nároků oprávněných osob, nebo z jiných zákonem stanovených důvodů“ (dále jen „Postup“), kde je mj. uvedeno: „Pokud musí zbytkové podniky vynaložit finanční výdaje, které jsou nutné pro jejich existenci a není možné je hradit z jejich příjmů, mohou být tyto výdaje vyrovnány dotací z FNM.“ Poskytnutí dotace se řídilo Postupem, kde je mj. uvedeno, že za správnost a opodstatněnost v žádosti o dotaci uvedených údajů odpovídá statutární orgán státního podniku.

Na základě usnesení vlády ze dne 21. června 1995 č. 366, o uvolnění finančních prostředků FNM na dotaci hospodaření zbytkových státních podniků, bylo přiděleno na období 1995 až 2000 pro resort zemědělství 462 268 tis. Kč.

Usnesením vlády ze dne 2. února 2000 č. 135, o souhlasu se zrušením některých státních podniků v resortu Ministerstva zemědělství, vláda schválila sloučení některých podniků a přerozdělení zůstatku účelové dotace mezi tyto sloučené státní podniky. Termín ukončení činnosti některých státních podniků vláda posunula až na 31. prosinec 2003. K 30. červnu 2000 vyčerpaly státní podniky prostřednictvím MZe z účelové dotace celkem 351 140 tis. Kč.

II. Povinnosti zakladatele a jejich plnění

Výkon zakladatelských práv od 1. července 1997 upravuje zákon č. 77/1997 Sb., o státním podniku, který zrušil do té doby platný zákon č. 111/1990 Sb., o státním podniku, ve znění pozdějších předpisů. V zákoně je zakladateli stanovena povinnost přizpůsobit zakládací listinu a složení dozorčí rady státního podniku, který vznikl podle zákona č. 111/1990 Sb., nebo možnost do šesti měsíců ode dne účinnosti zákona státní podnik zrušit.

MZe transformovalo do 31. prosince 1997 celkem 23 státních podniků, z nichž šest následně zrušilo. Zbý-

vající státní podniky MZe netransformovalo. V době kontroly tedy existovalo 17 státních podniků zřízených podle zákona č. 77/1997 Sb. Z nich osm bylo určeno k přebírání restitučního majetku a restitučních nároků oprávněných osob za zaniklé státní podniky hospodařící na půdě.

Kontrolováno bylo pět zbytkových podniků, jímž byly přiznány dotace z prostředků FNM v celkové výši 289 121 tis. Kč (k 30. červnu 2000 obdržely finanční prostředky ve výši 194 484 tis. Kč), i státní podniky, které dotaci z prostředků FNM neobdržely (JM pekárny Brno, které byly transformovány), a osm netransformovaných státních podniků. Přehled o výši přiznané a vyplacené dotace uvádí tabulka č. 1.

Tabulka č. 1

(v tis. Kč)

Kontrolovaná osoba	Přiznaná dotace z FNM	Dotace vyplacená k 30. 6. 2000
Oseva H. Brod	40 800	22 320
Statek Chlumeč + + Státní statek Žatec	45 020 28 800	34 012 13 500
Statek Křimice	55 067	35 570
Statek Smiřice + + Statek Králíky	29 684 28 562	21 056 27 562
ZP Rázová + + Zemědělský podnik Rohov	39 528 21 660	18 804 21 660
<i>Celkem</i>	<i>289 121</i>	<i>194 484</i>

Dotace z prostředků FNM byly zbytkovým podnikům přiznány jednou částkou na profinancování nezbytných výdajů v letech 1995 až 2000. Prostředky uvolňovalo MZe ve formě záloh. Každou další zálohu poskytl po předložení vyúčtování zálohy předešlé zakladatelskému odboru MZe, což mělo být dostatečnou kontrolou hospodaření s uvolněnými finančními prostředky.

II.1V ustanovení § 15 písm. h) zákona č. 77/1997 Sb. je stanoveno:

„Zakladatel ...

h) kontroluje, zda potřeby státu, které podnik svou podnikatelskou činností zabezpečuje, jsou zajišťovány účelně a hospodárně,“

MZe neprovádělo u státních podniků kontrolu účelnosti a hospodárnosti zajišťování potřeb státu přímo, ale pouze prostřednictvím zástupců v dozorčích radách státních podniků. V některých případech bylo zjištěno čerpání dotace z prostředků FNM k jinému účelu, než byla určena.

Např. Statek Chlumeč požadoval dotaci pouze na úhradu provozních nákladů. Vláda na základě požadavku dotaci schválila. Statek Chlumeč však dotaci v celkové výši 1 698 tis. Kč nesprávně použil k nákupu hmotného investičního majetku. MZe tento rozpor uvedený v předloženém vyúčtování vzalo pouze na vědomí.

II.2V ustanoveních § 14 odst. 1 písm. c) a d) zákona č. 77/1997 Sb. je mj. stanoveno:

„Ředitel podniku, jeho zástupce a členové dozorčí rady nesmějí ...

c) účastnit se na podnikání jiné právnické osoby s obdobnou podnikatelskou činností ...,

d) vykonávat funkci statutárního orgánu nebo člena dozorčí (správní) rady právnické osoby s obdobnou podnikatelskou činností, nejde-li o právnickou osobu, na jejímž podnikání se podnik účastní.“

MZe se nezabývalo skutečností, zda jím jmenovaní ředitelé státních podniků a členové dozorčích rad v době jmenování nebo při výkonu funkce neporušovali citovaná ustanovení zákona. Celkem v sedmi případech vykonávaly funkci ředitele, popřípadě člena dozorčí rady státního podniku osoby, které se v době jmenování nebo později účastnily na podnikání jiné právnické osoby s obdobným předmětem podnikání.

II.3 V části I. a I.3 Postupu je mj. stanoveno:

„Pokud musí zbytkové podniky vynaložit finanční výdaje, které jsou nutné pro jejich existenci a není možné je hradit z jejich příjmů, mohou být tyto výdaje vyrovnány dotací z Fondu národního majetku ...“

„Zakladatel žádost podniku posoudí a doporučenou žádost předá FNM.“

K realizaci Postupu vydalo MZe dne 9. července 1993 „Opatření k zajištění usnesení vlády ČR č. 658 ze dne 25. listopadu 1992 v resortu zemědělství“ (dále jen „Opatření“), ve kterém stanovilo, že žádosti o dotaci prověří územní odbory MZe (dále jen „ÚO MZe“), zejména z hlediska oprávněnosti požadovaných nákladových položek. ÚO MZe Plzeň, Hradec Králové a Havlíčkův Brod schválily některým státním podnikům dotaci od FNM na výdaje nutné pro jejich existenci, avšak tyto podniky nakoupily osobní automobily, které vzápětí jako pro ně nepotřebné těmto ÚO MZe převedly. Ziskáním majetku bezúplatným převodem MZe obcházelo závazné ukazatele pro čerpání rozpočtových prostředků stanovené zákony o státním rozpočtu na příslušné roky.

II.4 V bodu I.5 Postupu je stanoveno:

„FNM na základě schválení vládou ČR převede prostředky na zvláštní účet zakladatele, který zabezpečí vyplácení dotací jednotlivým podnikům.“

MZe vedlo finanční prostředky poskytované FNM na hospodaření zbytkových podniků na účtu u České národní banky, na kterém však vedlo i bezúročné návratné půjčky z minulých let, pohledávky z titulu směnečného věřitele a finanční prostředky z Ministerstva financí na finanční zúčtování daného období.

II.5 V bodech I.6 a I.7 Postupu je mj. stanoveno:

„Ředitel státního podniku podá zakladateli návrh na zrušení podniku jakmile pominou skutečnosti pro jeho existenci.“

„Důvody pro zachování a financování zbytkových podniků sleduje kromě podniku i zakladatel. Pokud zjistí, že důvody pominuly, postupuje analogicky podle bodu I.6 i bez návrhu na zrušení podniku zpracovaného ředitelem.“

Některé zbytkové podniky neměly movitý majetek na vykrývání restitucí, případně majetek k uspokojení požadavků restituentů byl nevyhovující, přesto zůstaly zachovány.

Například:

Statek Smiřice v hlášení za I. čtvrtletí 2000 předloženém MZe vykázal 340 nevypořádaných restitučních nároků oprávněných osob ve finančním objemu 31 572 tis. Kč, který neměl pokryt majetkem. Přesto zůstal zachován.

III. Skutečnosti zjištěné u státních podniků přebírajících majetek k vypořádání restitučních nároků oprávněných osob

Státní podniky na základě rozhodnutí zakladatele a podle delimitačních protokolů přebíraly majetek, práva, závazky a pohledávky vedené v účetnictví zaniklých státních podniků. Mimoto převzaly i závazky neuvedené v účetních výkazech a nazvané „v účetnictví nezachycené restituční závazky k oprávněným osobám“. Některé delimitační protokoly, uzavřené mezi nabývajícimi podniky a podniky zanikajícími, neřešily přechod veškerého majetku a závazků zanikajícího podniku. Stav majetku a závazků zanikajících podniků v účetnictví neodpovídal skutečnosti; jejich inventury byly provedeny pouze formálně. Nabývající podniky následně po zániku příslušného státního podniku zjišťovaly neevidovaný majetek a závazky (včetně restitučních nároků) neuvedené v delimitačních protokolech.

Movitý majetek, který zůstal na zbytkovém podniku po realizaci schválených privatizačních projektů a o který neprojevali zájem restituenti, mohl zbytkový podnik podle usnesení vlády ze dne 26. října 1994 č. 603 prodán na základě souhlasu vlády podle § 45 zákona č. 92/1991 Sb., ve znění pozdějších předpisů. Prodány neměly být stroje, zvířata a zásoby určené ke krytí restitučních nároků, které byly pronajaty do doby rozhodnutí o oprávněnosti restitučního nároku. V případě převedení do nástupnického státního podniku měla být zachována platnost nájemních smluv.

V průběhu let 1995 až 2000 byly převedeny na zbytkové podniky restituční nároky ze 157 dnes již zrušených státních podniků. K vyřízení zbývalo k 30. červnu 2000 celkem 2 781 restitučních případů. Přehled o počtu podniků, sloučených do kontrolovaných subjektů a o počtu a finančním vyjádření restitučních nároků nevypořádaných k 30. červnu 2000 uvádí tabulka č. 2.

Tabulka č. 2

Státní podnik	Převzetí likvidovaných podniků	Restituční nároky	
		počet	v tis. Kč
JM pekárny Brno	7	8	561
Oseva H. Brod	17	105	16 643
Statek Chlumec	34	744	173 211
Statek Křimice	43	779	154 812
Statek Smiřice	27	420	43 974
ZP Rázová (k 31. 12. 1999)	29	725	58 595
<i>Celkem</i>	<i>157</i>	<i>2 781</i>	<i>447 796</i>

Zemědělské stroje převzaté v rámci delimitace od státních podniků byly značně opotřebené, znehodnocené, neúplné i technicky zastaralé. V některých oblastech se na kvalitě zařízení projevilo i působení záplav v roce 1997 (v lokalitách Krnov a Zátor). Od počátku vydávání movitého majetku došlo také ke změně technologie zemědělské výroby a strojové vybavení již není upotřebitelné ani na náhradní díly.

V některých případech zvířata základního stáda, která nebyla vydána oprávněným osobám, státní podniky pronajaly. V průběhu pronájmu došlo k postupnému obnovování, a tím zhodnocování stád, takže původní stáda již neexistují.

Při navrácení pronajatého movitého majetku tak vznikají mezi nájemci a pronajímateli závažné problémy – majetek buď neexistuje, nebo se jedná o majetek jiný než původně pronajatý.

III.1 V ustanovení § 4 odst. 2 zákona č. 563/1991 Sb., o účetnictví, je mj. stanoveno:

„Účetní jednotky jsou povinny dodržovat při vedení účetnictví účtové osnovy a postupy účtování ...“

- Statek Křimice a Statek Chlumecký účtovaly o majetku určeném k restitucím, který pronajaly na základě nájemních smluv, nesprávně jako o pohledávkách. Podle opatření FMF č. j. V/20 100/1992 ze dne 15. července 1992, ve znění změn a doplňků, kterým se stanoví účtová osnova a postupy účtování pro podnikatele, měly o tomto majetku účtovat jako o investičním majetku a o zásobách (včetně nedokončené výroby);
- Statek Křimice nevedl v účetnictví k 31. prosinci 1998 rezervní fond, stanovený v „přízpusobené zakládací listině“ ve výši 9 588 tis. Kč.

III.2 V ustanoveních § 7 odst. 1 a 2 zákona č. 563/1991 Sb. je stanoveno:

„Účetní jednotky jsou povinny vést účetnictví úplně, průkazným způsobem a správně tak, aby věrně zobrazovalo skutečnosti, které jsou jeho předmětem.“

„Účetnictví účetní jednotky je úplně, jestliže účetní jednotka zaúčtovala všechny účetní případy týkající se účetního období.“

a v ustanovení § 22 odst. 1 písm. f) zákona č. 229/1991 Sb., o úpravě vlastnických vztahů k půdě a jinému zemědělskému majetku, je stanoveno:

„Dnem účinnosti tohoto zákona zanikají tato práva k majetku uvedenému v § 1 odst. 1: ...

f) právo hospodaření k nemovitostem ve vlastnictví státu.“

- Agropodnik Brno, JM pekárny Brno, Statek Křimice, Statek Smiřice a ZP Rázová nevedly účetnictví řádně, nevedly některé nemovitosti, k nimž měly právo hospodaření, a naopak účtovaly o majetku, k němuž

jim právo hospodaření zaniklo podle zákona č. 229/1991 Sb., takto například účtovaly Agropodnik Brno o majetku v celkové výši 35 745 tis. Kč, JM pekárny Brno v průběhu let 1997 až 1999 o pozemcích v celkové hodnotě 2 053 tis. Kč, Statek Smiřice o nemovitostech v pořizovací ceně 2 519 tis. Kč;

- ZP Rázová neověřil, zda pozemky, budovy a stavby vedené v účetnictví podniku odpovídají skutečnosti a zda souhlasí s evidencí majetku vedenou v katastru nemovitostí. Účtoval o pozemcích, které měly být převedeny na nové subjekty na základě privatizačních projektů nebo s účinností zákona č. 229/1991 Sb. přešly do správy Pozemkového fondu ČR (dále jen „PF ČR“).

III.3 V ustanovení § 28 odst. 5 zákona č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník, je stanoveno:

„Do obchodního rejstříku se zapisuje bez zbytečného odkladu také změna nebo zánik zapisovaných skutečností.“

- Pražské pekárny od září 1992 ukončily výrobní činnost. V následujícím období byly jejich činnosti pouze provoz bytového hospodářství a pronájmy nebytových prostor a strojního zařízení. Předmět podnikání v obchodním rejstříku o pronájmy nerozšířily;
- sedm státních podniků nepodalo návrh na změny kmenového jmění nebo změnu statutárního zástupce do obchodního rejstříku.

IV. Skutečnosti zjištěné u státních podniků v likvidaci nebo v konkursu

Likvidace nebo konkurs nebyly do doby kontroly u žádného z kontrolovaných státních podniků ukončeny.

- Agropodnik Brno ukončil výrobu v roce 1993. Podnik byl podle zápisu v obchodním rejstříku od 27. října 1998 do 29. prosince 1999 v likvidaci. Na základě zpochybnění likvidace zakladatelem byl zápis v obchodním rejstříku vymazán a podnik byl zrušen likvidací až dne 18. května 2000. Ke dni kontroly zbývalo vyřídit 28 uznaných restitučních nároků v celkové výši 1 036 tis. Kč. V majetku podniku bylo rovněž pět rodinných domků v celkové zůstatkové ceně 937 tis. Kč. Do doby kontroly nebyla dokončena identifikace pozemků.
- Na majetek Mrazíren Chomutov prohlásil dne 15. prosince 1995 Krajský soud v Ústí nad Labem konkurs. Úpadce odevzdal soupis majetku správci konkursní podstaty až po více než dvou letech od prohlášení konkursu.
- OZS Dašice vstoupily dnem 1. července 1994 do likvidace. V říjnu 1996 podal likvidátor návrh na konkurs na majetek podniku, který Krajský soud v Hradci Králové prohlásil dne 10. února 1999. Do konkursní podstaty bylo zahrnuto i příslušenství budov, které podle zákona č. 229/1991 Sb. přešly do správy PF ČR, v hodnotě 1 403 tis. Kč.

- Na část majetku P – Projekt Havířov byl v roce 1994 schválen privatizační projekt. Dislokačním rozhodnutím Ministerstva pro správu národního majetku a jeho privatizaci byla privatizace zrušena a majetek převeden bezúplatně Ministerstvu financí. Po převodu majetku ukončil podnik svoji činnost. Na neprivatizovatelnou část majetku prohlásil Krajský obchodní soud v Ostravě dne 15. září 1995 konkurs.
- Pražské pekárny po zastavení výroby v roce 1992 v „Pekárně Holešovice“ vykazovaly v letech 1993 až 1997 roční ztrátu 34 118 až 51 607 tis. Kč. Navíc od roku 1992 neplnily své odvodové povinnosti ani nevytvářely podnikové fondy.
- MZe nevyužilo zákonného zmocnění, které mu zákon č. 111/1990 Sb. umožňoval, a nerozhodlo včas o zrušení Pražských pekáren. Důsledkem byl růst ztráty státního podniku. Až dne 9. září 1997 uložilo podniku zpracovat návrh na konkurs podle ustanovení § 20 odst. 2 zákona č. 77/1997 Sb. Oddalováním konkursu vzrostla ztráta Pražských pekáren ke dni prohlášení konkursu, tj. k 19. březnu 1998, na 204 284 tis. Kč a závazky z obchodního styku na 99 545 tis. Kč. Objekt „Pekárna Holešovice“ (již bez výrobního zařízení) nebyl do ukončení kontroly správcem konkursní podstaty zpeněžen.
- Při privatizaci majetku Rybeny Tachov se nepodařilo zprivatizovat rozestavěný výrobní areál. Likvidace podniku byla zahájena 1. února 1996. Návrh na konkurs Krajský soud v Plzni dne 26. listopadu 1997 nejprve zamítl s odůvodněním, že má podnik pouze jednoho věřitele, konkurs prohlásil až dne 5. listopadu 1998.
- Na část majetku Selgeny Praha byl schválen privatizační projekt v lednu 1995 a jeho realizace probíhala do roku 1997; v té době již výrobní činnost neprovozoval. Rozhodnutím MZe byl Selgen Praha v roce 1997 sloučen s 15 rušenými státními podniky a dne 9. října 1998 vstoupil do likvidace. Dne 25. května 2000 podal likvidátor návrh na prohlášení konkursu, který Krajský obchodní soud v Praze prohlásil dne 31. května 2000.
- Statek Čáslav se v průběhu let 1995 až 1996 sloučil s dalšími 12 státními podniky. Na majetek podniku prohlásil dne 27. března 1998 Krajský obchodní soud v Praze konkurs. Pohledávky konkursních věřitelů, kteří své pohledávky přihlásili, činily podle soupisu 108 177,6 tis. Kč. Do doby ukončení kontroly nebyla svolána schůze konkursních věřitelů.
- Na část majetku P – Projekt Havířov byl v roce 1994 schválen privatizační projekt. Dislokačním rozhodnutím Ministerstva pro správu národního majetku a jeho privatizaci byla privatizace zrušena a majetek převeden bezúplatně Ministerstvu financí. Po převodu majetku ukončil podnik svoji činnost. Na neprivatizovatelnou část majetku prohlásil Krajský obchodní soud v Ostravě dne 15. září 1995 konkurs.
- Mrazírny Chomutov v lednu 1996 nevyúčtovaly nájemné za pronajatý majetek ve výši 150 tis. Kč.
- Oseva H. Brod
 - opožděně cca o 45 dnů každé čtvrtletí fakturovala nájemné za provoz Škrobáren Pelhřimov. V roce 1997 činilo měsíční nájemné 293 tis. Kč. V roce 1998 navíc toto nájemné bezdůvodně snížila na 164,6 tis. Kč;
 - proplatila za provedené klempířské a pokrývačské práce o 12 tis. Kč, tj. o 67 % více, než byla cena stanovená dohodou;
 - prodala traktor a traktorový vlek dne 15. září 1999 za 15 tis. Kč, přitom za jejich opravu provedenou dva měsíce před prodejem vynaložila 79 tis. Kč;
 - koupila za 352 tis. Kč osobní automobil Škoda Felicia a po 18 dnech bezúplatně převedla právo hospodaření k němu na ÚO MZe Havlíčkův Brod z důvodu nepotřebnosti;
 - nevystavila odběratelům penalizační faktury za pozdní úhrady v kontrolovaném období v celkové výši 159 tis. Kč;
 - vyplácela cestovné nad rámec smlouvy o poskytování právních služeb.
- Pražské pekárny obdržely ze státního rozpočtu prostřednictvím MZe na rok 1991 půjčku ve výši 26 000 tis. Kč na dokončení výstavby „Pekárny Jihozápadní město“ v Praze 5. Půjčku nesplátily a při privatizaci na ni nebyl brán zřetel.
- Statek Čáslav
 - v roce 1996 zakoupil v celkové ceně 122,6 tis. Kč mobilní telefon a notebook, které bezúplatně převedl na ÚO MZe Kutná Hora;
 - vyplatil v roce 1996 odstupné ve výši 76 tis. Kč dvěma zaměstnancům, se kterými rozvázal pracovní poměr z důvodu nadbytečnosti, poté co s nimi uzavřel pracovní smlouvy na dobu neurčitou bez stanovení zkušební doby (v jednom případě týž měsíc, v druhém po třech měsících).
- Statek Chlumeck
 - pohledávku za fyzickou osobou ve výši 3 210 tis. Kč řešil splátkou po 5 tis. Kč měsíčně. Při takové výši splátky dojde ke splacení za více než 53 let;
 - do dubna 1998 užíval areál odchovny mladého dobytka, jenž byl ze zákona č. 229/1991 Sb. ve správě PF ČR. Stavby se zůstatkovou cenou 14 000 tis. Kč vyřadil v říjnu 1997 z účetní evidence na základě dokladů o jejich demolici. V červenci 1997 převedl PF ČR pozemky areálu obchodní společnosti, která zabezpečovala odstranění staveb. Kontrolou na místě však bylo zjištěno, že stavby odstraněny nebyly.
- Statek Křimice koupil osobní automobily, které ke své činnosti zjevně nepotřeboval:
 - Škodu Octavia zakoupenou dne 28. ledna 1997 za cenu 417 tis. Kč pronajal dne 19. února 1997 ÚO MZe

V. Další zjištěné skutečnosti

Kontrolované osoby postupovaly neehospodárně při hospodaření s majetkem ve vlastnictví státu nebo při čerpání dotace z FNM. Například:

- Agropodnik Brno
 - v období od roku 1995 do roku 2000 nevyúčtoval a nevymáhal u pozdních úhrad poplatky z prodlení;
 - neodvedl za období únor až květen 2000 (doba kontroly NKÚ) pojistné na sociální zabezpečení a zdra-

Plzeň a dne 1. června 1997 na něho bezúplatně převedl právo hospodaření. Obdobně převedl dne 31. ledna 1998 Škodu Felicii zakoupenou dne 17. listopadu 1997 za cenu 302 tis. Kč;

- LAND ROVER zakoupený dne 15. listopadu 1999 za cenu 935 tis. Kč téhož dne pronajal ÚO MZe Plzeň;
- ponechal členem dozorčí rady bývalého zaměstnance podniku i po ukončení jeho pracovního poměru ke dni 1. října 1998 do doby ukončení kontroly NKÚ.

• Statek Smiřice

- uhradil 46 tis. Kč z dotace FNM v roce 1996 za opravu kanceláře, kterou v době uzavírání smlouvy o dílo na tuto opravu již pronajal;
- zakoupil dne 7. října 1997 za 225 tis. Kč Škodu Felicii, kterou od 13. října 1997 pronajal ÚO MZe Hradec Králové a dne 29. října 1997 na něho bezúplatně převedl právo hospodaření.

VI. Vyhodnocení

Kontrola byla zaměřena na hospodaření s majetkem státu a s finančními prostředky poskytnutými FNM u vybraných státních podniků na výkon zakladatelské funkce MZe, na hospodaření s majetkem určeným pro vypořádání restitučních nároků oprávněných osob a na likvidaci nebo konkurs státních podniků.

Vláda svým usnesením ze dne 21. června 1995 č. 366, o uvolnění finančních prostředků FNM na dotaci hospodaření zbytkových podniků, předpokládala termín ukon-

čení činnosti zbytkových podniků do 31. března 2000. Usnesením ze dne 2. února 2000 č. 135 změnila původní usnesení tak, že se upravuje výše schválené dotace u zbytkových státních podniků, souhlasí s rozdělením zůstatku účelové dotace poskytnuté FNM na dotaci hospodaření zbytkových státních podniků (v celkové výši 116 845 tis. Kč) a souhlasí s předpokládaným termínem ukončení činnosti těchto podniků v rozmezí let 2001 až 2003.

Stav movitého majetku určeného k vypořádání restitučních nároků oprávněných osob v současné době většinou nesplňuje podmínky pro jeho vydání, uložené nařízením vlády č. 258/1995 Sb. Jedná se o přestárlý živý inventář a mrtvý inventář morálně i fyzicky opotřebovaný, o který oprávněné osoby již nemají zájem a žádají plnění náhrady v peněžité formě. Vypořádání restitučních nároků se neustále odkládá.

Kontrolou bylo zjištěno, že některé zbytkové podniky již nemají majetek pro vykrývání restitučních nároků oprávněným osobám, přesto ve své činnosti pokračují.

Finanční prostředky uvolněné na činnost zbytkových podniků z prostředků FNM neřeší podstatu problému, tj. nedostatek a nevyhovující stav majetku pro vypořádání restitučních nároků oprávněných osob.

Zbytkové podniky jsou nadbytečné a z hlediska hospodárného využití finančních prostředků i z hlediska dokončení restitučního procesu lze stav řešit podle zákona č. 229/1991 Sb., o úpravě vlastnických vztahů k půdě a jinému zemědělskému majetku.